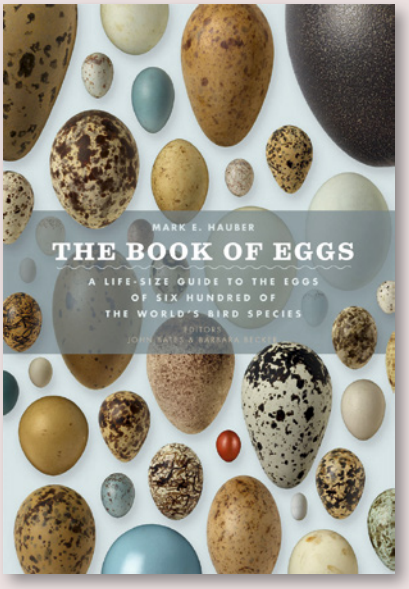
The Book Of Eggs

A lifesize guide to the eggs of six hundred of the world's bird species

M.E. Hauber 2014. Ivy Press, Lewes. ISBN 978-1-78240-047-9. Harde kaft, 656 pp. Prijs € 37,99.

Geboren en getogen in Friesland werd bij mij het zoeken en verzamelen van eieren er bijna praktisch met de paplepel ingegoten, in een tijd waarin dat elders eigenlijk al een taboe was. Hoewel een jeugdzonde droeg het zoeken, herkennen en bestuderen van eieren uiteindelijk bij aan een mateloze interesse voor natuurhistorie en ornithologie. Op jonge leeftijd verslond ik boekjes met afbeeldingen van eieren en nesten, zoals 'Broedende vogels, hun nesten, eieren en jongen' (uitgeverij Moussault), een vertaling van *Nesting Birds* van W. Reade en E. Hosking. Of 'Vogelnesten en eieren' van M. de Jong (Van Dishoeck). Ze kwamen via een vlooienmarkt in de boekenkast terecht, en werden op iets latere leeftijd verdrongen door de Engelstalige veldgidsen van Colin Harrison: *Nests, eggs and nestlings of British and European Birds*, en eenzelfde van Noord-Amerikaanse soorten (beide Collins).

Mijn interesse was dan ook meteen gewekt met de aankondiging van *The Book Of Eggs*. Niet alleen vanwege de fraaie omslag, maar ook door de ondertitel die hoge verwachtingen schiep. Eenmaal blind aangeschaft leverde het bladeren naar enkele soorten die mijn interesse hebben, zoals Boompieper en Gele Kwikstaart, niets op. *The Book of Eggs* is namelijk samengesteld op basis van de eicollecties van het *Field Museum of Natural Histrory* uit Chicago en de *Western Foundation of Vertebrate Zoology* in Camarillo, Californië. Dat betekent niet dat er geen Europese soorten in staan, maar hun aantal is beperkt.

De opzet van het boek is overigens uiterst helder en van een smaakvol ontwerp. Inleidende hoofdstukken behandelen kort de anatomie, grootte, vormen, kleuren en tekening van eieren. Ze bespreken ook legselgroottes en broedparasitisme, en vanzelfsprekend de rol van eicollecties in de wetenschap. De soortbehandelingen (per soort een pagina) zijn opgedeeld in de secties *waterbirds*, *large non-passerine land birds*, *small non-passerine land birds* en *passerines*. Ook die besprekingen zijn helder en kort; broedduur, legselgrootte en b.v. verspreidingsgebied staan bovenaan vermeld, eieren worden op ware grootte afgebeeld, inclusief een beschrijving, en er is nog een kort aanvullend stukje tekst, dat doorgaans niet al te veel om de hakken heeft. Bij de Slechtvalk wordt ingegaan op hoe DDT-gebruik de soort naar de afgrond werkte en hoe deze zich na verbod op het gebruik daarvan herstelde. Bij de Putter en veel andere soorten wordt globaal iets gezegd over broedgedrag van de vogels.

Het is zonder meer een prachtig, oogstrelend boekwerk om door te bladeren, maar het een *life size guide* te noemen wekt wat te hoge verwachtingen. Een mooi boek qua vormgeving, maar inhoudelijk wat teleurstellend. Voorlopig blijven die veldgidsen van Harrison – met wél alle soorten erin en meerdere eieren afgebeeld per soort, waar er variatie in kleur en tekening is – de geliefde eierboekjes in de boekenkast. - *Romke Kleefstra*

Vogels in Groningen

Egbert Boekema 2016. Uitgeverij Profiel, Bedum. ISBN: ISBN-13 9789052945873, harde kaft, 392 pp. Prijs € 39,-.

23 jaar na de eerste avifauna van Groningen (Vogels van Groningen) verscheen eind april een compleet nieuw overzicht van de vogels van deze noordelijke provincie, want in de tussenliggende periode is er logischerwijs veel veranderd. De eerste auteur van die vorige titel tekent nu in zijn eentje voor dit nieuwe boek. En dat is Egbert Boekema wel toevertrouwd, als regionale specialist en schrijver van vele artikelen over de Groninger vogels in o.a. *De Grauwe Gors,* tijdschrift van Avifauna Groningen. Het boek is dan ook verschenen onder de vlag van laatstgenoemde organisatie (net als Vogels van Groningen overigens).

Vogels *in* Groningen is een volledig overzicht van alle in de provincie waargenomen vogelsoorten, en behoorlijk actueel. Zo zijn waarnemingen opgenomen tot en met eind 2015. Na een korte inleiding volgt een uitgebreid hoofdstuk over hoe het boek tot stand is gekomen: welke gegevens zijn gebruikt, hoe deze zijn verwerkt en gepresenteerd. Hierna volgen twee korte hoofdstukken over natuurbescherming in de provincie Groningen (zowel in

landelijk als internationaal perspectief) en over ontwikkelingen onder vogelaars in Groningen. Het daaropvolgende kapittel (van maar liefst 55 pagina's) geeft een prachtig en nuttig overzicht van de verschillende landschapstypen die de provincie rijk is, en welke vogelgebieden (en vogelsoorten) hier te vinden zijn. Dit geheel wordt verlevendigd met zeer mooie landschapsfoto's die de verscheidenheid aan biotopen heel mooi weergeven – zoals ook het hele boek behoorlijk aan presentatie wint door vele vogelfoto's – allen 'geschoten' in Groningen door Gerrit Kiekebos. Bijna iedere soort wordt met een fraaie foto afgebeeld (zie bijvoorbeeld de voorplaat!), veelal met vermelding van de plek maar helaas niet altijd met vermelding van datum.

Na deze inleidende hoofdstukken volgt de hoofdmoot van het boek: de soortbesprekingen. Dit zijn er ruim 400. Dat is inclusief verschillende exoten en een aantal dwaalgasten die bij de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna de toets der kritiek niet hebben doorstaan, maar hier (soms om onduidelijke redenen) toch worden opgevoerd. De soortteksten variëren van enkele regels (en/of een opsomming van waarnemingen) bij de zeldzame soorten tot verhandelingen die twee tot drie bladzijden beslaan bij de meer algemene soorten. De uitgebreidere beschrijvingen volgen min of meer hetzelfde stramien: vaak wordt een historische context geschetst ten aanzien van (trends in) het voorkomen van de soort, met bij de broedvogels een opsomming van aantallen en verspreiding en bij doortrekkers en wintergasten meestal ook het seizoenspatroon. Dat laatste wordt vaak nog verduidelijkt door een figuur met het voorkomen door het jaar heen (soms uitgesplitst naar trekvogels en pleisterende vogels), samengesteld uit een veelheid van bronnen. Daarnaast worden voorkomen, patronen en bijzonderheden verduidelijkt aan de hand van bijvoorbeeld ringonderzoek en persoonlijke waarnemingen.

Jammer is wel dat een vergelijking met de situatie in de rest van Nederland, de omringende provincies en/of aangrenzend Duitsland vaak ontbreekt. Daarnaast zou het boek behoorlijk aan presentatie en ook inhoud hebben gewonnen als er kaartmateriaal was opgenomen. In het hele boekwerk staat zelfs geen enkele kaart van de provincie Groningen afgebeeld! Voor lezers die er minder goed bekend zijn, is dat toch wel een gemis. Zo had het inleidende hoofdstuk over de landschappen van de provincie een kaart met de genoemde gebieden goed kunnen gebruiken.

Daar komt nog bij dat in Groningen al in 1992 een vogelatlas is gepubliceerd (weliswaar met gegevens van de periode 1978-1985), en we inmiddels een landelijke broedvogelatlas (1998-2000) en bijna een nieuwe broed- en wintervogelatlas verder zijn. Want zelfs van dat laatste project zijn al veel (voorlopige) kaarten beschikbaar, zodat het in onderhavige titel mogelijk was geweest om - zeker bij de meer algemene soorten - stippenkaarten en vergelijkingen met eerdere jaren te produceren. Dit had het boek waarschijnlijk iets meer diepgang gegeven en over het niveau van het anekdotische heen getild. Want recensent kan zich niet aan de indruk onttrekken dat het boek relatief zwaar leunt op gegevens die op niet-gestandaardiseerde wijze zijn verzameld, met name door middel van waarneming.nl en de 74 (!) persoonlijke notitieboekjes van de auteur. Althans, het is niet altijd duidelijk of bepaalde uitspraken zijn gebaseerd op persoonlijke waarnemingen, literatuur of andere bronnen, ook omdat verwijzingen geregeld ontbreken.

Maar ondanks dat het boek verder nog een extra redactieslag had kunnen gebruiken om de laatste typefoutjes te corrigeren, staat Vogels in Groningen wel degelijk boordevol interessante informatie die bovendien op een mooie en leesbare manier wordt gepresenteerd. Het is daarmee zeker een boek dat uitnodigt om te worden gelezen, natuurlijk door Groningers (of andere noorderlingen) maar zeker ook door vogelaars van elders. De auteur moet daarom worden geprezen voor zijn noeste arbeid.

Hiermee is de vogelwereld van vrijwel iedere regio of provincie van Nederland nu zo langzamerhand wel ontsloten door middel van een (min of meer) recente publicatie. En in die regio's waar dat nog niet het geval is, of inmiddels al een tijd geleden, geeft de nog te verschijnen Vogelatlas hopelijk een nieuwe impuls aan dergelijke regionale avifauna's. - *Gert Ottens*